Oświadczenie złożone przez senatora Grzegorza Czeleja na 80. posiedzeniu Senatu w dniu 7 lipca 2011 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (DzU nr 169, poz. 1384) wprowadziła do polskiego systemu podatkowego instytucję tak zwanego kredytu podatkowego. Została ona zaimplementowana zarówno do podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku dochodowego od osób prawnych, jak i do ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Kredyt podatkowy został skierowany do przedsiębiorców dopiero rozpoczynających działalność, którzy w swojej działalności będą zatrudniać co najmniej pięciu pracowników. Miał on ułatwić im start na rynku i pomóc w ugruntowaniu pozycji na nim. Z założenia celem tego rozwiązania było pobudzenie przedsiębiorczości oraz stworzenie nowych miejsc pracy poprzez umożliwienie spłaty zobowiązań podatkowych z tytułu podatku dochodowego, które w danym roku podatkowym zostały objęte kredytem podatkowym, spłacanym ratalnie w kolejnych latach. Najogólniej rzecz biorąc, kredyt podatkowy miał stworzyć możliwość odłożenia w czasie zapłaty zobowiązań podatkowych.

Instytucja kredytu podatkowego wydaje się dość atrakcyjna, jednak z praktyki wynika, że zainteresowanie nim podatników jest bardzo nikłe. W latach 2004–2010 z ulgi skorzystały tylko cztery firmy. Pozwala to stwierdzić, iż w funkcjonującej formie kredyt podatkowy jest zupełnie nieopłacalny dla przedsiębiorców. Jako główny powód takiego stanu zarówno w doktrynie, jak i w praktyce wskazuje się bardzo wysokie wymogi – wręcz niemożliwe do spełnienia – stawiane firmom, które mogą ubiegać się o przyznanie kredytu podatkowego.

Z kredytu podatkowego mogą skorzystać wyłącznie przedsiębiorcy po raz pierwszy rozpoczynający pozarolniczą działalność gospodarczą, jednakże tylko wówczas, gdy spełnią następujące warunki, wymienione enumeratywnie w ustawie:

1) w okresie poprzedzającym rok korzystania z tego zwolnienia osiągnęli przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej średniomiesięcznie w wysokości stanowiącej równowartość w złotych kwoty co najmniej 1 tysiąc euro, przeliczonej według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, z ostatniego dnia roku poprzedzającego rok rozpoczęcia tej działalności;

2) od dnia rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej do dnia 1 stycznia roku podatkowego, w którym rozpoczynają korzystanie ze zwolnienia byli małymi przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, a w okresie poprzedzającym rok korzystania ze zwolnienia zatrudniali na podstawie umowy o pracę w każdym miesiącu co najmniej pięć osób w przeliczeniu na pełne etaty;

3) w prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie wykorzystują środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także innych składników majątku o znacznej wartości udostępnionych im nieodpłatnie przez osoby zaliczone do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów o podatku od spadków i darowizn, wykorzystywanych uprzednio w działalności gospodarczej prowadzonej przez te osoby i stanowiących ich własność;

4) złożyli właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego oświadczenie o korzystaniu z tego zwolnienia;

5) w roku korzystania ze zwolnienia opodatkowują swoje dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej jednolitą stawką 19%.

Kolejnym powodem braku popularności tej instytucji jest surowa sankcja groźby utraty prawa do preferencji w pięciu kolejnych latach. Kredyt podatkowy jest bowiem zwolnieniem podmiotowym o charakterze warunkowym. W czasie korzystania z niego podatnik musi spełniać określone warunki. Co więcej, korzystanie ze zwolnienia w istocie trwa sześć lat podatkowych – pierwszy rok, w którym podatnikowi udzielany jest kredyt i pięć następnych lat podatkowych, podczas których podatnik „spłaca" kredyt. Utrata prawa do zwolnienia może nastąpić w ciągu owych sześciu lat. Podatnicy tracą prawo do zwolnienia, jeżeli odpowiednio w roku lub za rok korzystania ze zwolnienia albo w pięciu następnych latach podatkowych zlikwidowali działalność gospodarczą albo została ogłoszona ich upadłość obejmująca likwidację majątku lub upadłość obejmująca likwidację majątku spółki, której są wspólnikami;

osiągnęli przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej średniomiesięcznie w wysokości stanowiącej równowartość w złotych kwoty niższej niż 1 tysiąc euro, przeliczonej według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, z ostatniego dnia roku poprzedniego; w którymkolwiek z miesięcy w tych latach zmniejszą przeciętne miesięczne zatrudnienie na podstawie umowy o pracę o więcej niż 10%, w stosunku do najwyższego przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w roku poprzedzającym rok podatkowy, przy czym przeciętne miesięczne zatrudnienie ustala się w przeliczeniu na pełne etaty, pomijając liczby po przecinku, w przypadku gdy przeciętne miesięczne zatrudnienie jest mniejsze od jedności, przyjmuje się liczbę jeden, lub mają zaległości z tytułu podatków stanowiących dochód budżetu państwa, ceł oraz składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne; określenie lub wymierzenie w innej formie – w wyniku postępowania prowadzonego przez właściwy organ – zaległości z wymienionych tytułów nie pozbawia podatnika prawa do skorzystania ze zwolnienia, jeżeli zaległość ta wraz z odsetkami za zwłokę zostanie uregulowana w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej.

Konsekwencje prawnopodatkowe utraty prawa do korzystania z kredytu podatkowego są zróżnicowane, w zależności od tego, w jakim momencie następuje utrata prawa do zwolnienia. Szczególnie niekorzystna i zniechęcająca jest regulacja nakazująca zwrot ulgi wraz z karnymi odsetkami. Przedsiębiorcy z pewnością chętniej korzystaliby z tego kredytu, gdyby w razie utraty prawa do preferencji groziła im jedynie zapłata podatku, bez powiększania go o odsetki.

W związku z powyższym zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy w najbliższym czasie przewidywana jest nowelizacja przedmiotowej regulacji kredytu podatkowego, tak aby zwiększyć jego atrakcyjność poprzez dostosowanie przepisów do ich rzeczywistego zastosowania w praktyce?

Z poważaniem
Grzegorz Czelej